RADVES

Informačný časopis Obce Radošovce December 2015 **3/2015,** Roč. V.

Naše hody a dožinky

Radošovské jesenné hody sa slávia tradične na sviatok narodenia Panny Márie vzhľadom k patrocíniu farského kostola. Slávenie tohto sviatku v Radošovciach je písomne doložené už v roku 1788.

Každodenný chlebíček sa u dedinského ľudu vždy tešil nesmiernej úcte a vážnosti , pretože oddávna viedla k chlebu úmorná a strastiplná, ale zároveň krásna cesta. Hoci sa zaň modlili každý deň, nebýval jedlom každodenným. Nemali by sme na to zabúdať ani dnes.

V tomto roku najbližšia nedeľa k sviatku narodenia pripadla na 6. september 2015 a Obec Radošovce – Komisia kultúry sa rozhodla spojiť hody s poďakovaním za tohtoročnú úrodu a s dožinkami.

Slávnosť začala sprievodom krojovaných žencov, žničiek, detí a ostatných obyvateľov do chrámu na sviatočnú bohoslužbu, kde sa slávilo výročie posviacky kostola zároveň s poďakovaním za bohatstvo tohtoročnej úrody. Počas omše veriaci spolu so svojimi duchovnými zaspievali ďakovný chválospev Te Deum.

V druhej časti hodov zinscenovali krojované páry uprostred obce dožinkovú slávnosť s odovzdaním dožinkového venca hospodárovi a hospodárke. Po žatevnej piesni Gazdíčko, gazdo náš, dajže nám oldomáš, sa radošovským námestím – „mjesteč-kem“ - rozozvučali kosy a niesli tóny krásnej starej ľudovej pesničky Janíček žitko seče, pri ktorej chasa zatancovala tradičný kruhový dožinkový tanec. V tomto tanci symbolicky predviedli mládenci starodávne kosenie obilia kosou s pridanými vidielkami a dievčatá kosákmi akoby odoberali skosené steblá do hrstí. Pri pohľade na toľkú krásu, námestie zaplnené nádhernými krojmi, hudbou a spevom, nezostalo mnohé oko suché. Nechýbali ani chutné hodové koláčiky, dobré vínko a najmä slávnostná atmosféra, ktorú si vychutnali všetky generácie Radošovčanov.

V minulosti dožinkovú slávnosť predviedli Radošovčania už v roku 1942 na cirkevno-národných slávnostiach a na filmovom páse sú naše dožinky zaznamenané prvýkrát v roku 1957, kedy ich odvysielala československá televízia, krátko po združstevnení.

Súčasné 21. storočie dnešnému slovenskému človeku ponúka miesto na život v celej globalizovanej Európe, čo je pozitívna zmena, ktorá však prináša so sebou aj tienisté javy. Je to napríklad i nežiaduca miera stierania kultúrnych rozdielov a unifikácia. Pestrá paleta kultúr a tradícií národov Európy akoby sa zlievala do jednej nerôznorodej masovej kultúry.

Je preto potešujúce, a týmto skutkom to najmä mladší obyvatelia Radošoviec potvrdili , že ani človek tohto storočia, nestratil záujem o kultúrny odkaz a duchovné dedičstvo svojho najbližšieho spoločenstva a regiónu, odkiaľ pochádza a pociťuje potrebu spätnej väzby s prostredím, v ktorom vyrástol, vrátane duchovného prostredia, prevažne určovaného tradičnou kultúrou.

Miroslava Kučerová
Foto: Elena Mikulová

Rodinné zvyky, tradície a rituály v živote obyvateľov Radošoviec

/Seriál článkov na pokračovanie/

V súčasnej dobe je obvyklé zbavovať sa tradícií, pretože údajne stratili svoj zmysel. Avšak význam tradícií a rituálov v rodine si uvedomuje snáď každý dospelý jedinec, pretože zážitky, ktoré sme získali v detstve, nás sprevádzajú v spomienkach, či už dobrých alebo zlých, po celý náš život.

Žijeme v dobe rýchlych spoločenských premien a zmeny v spôsobe života vo všetkých oblastiach – ekonomickej, politickej, technickej, kultúrnej, duchovnej sú tak prudké, že sotva stačíme sledovať ich vplyv na našu psychiku.

Aj v dnešnej dobe rôzne rituály sprevádzajú naše najdôležitejšie životné situácie a sú súčasťou našej kultúry.

Rituál môžeme charakterizovať ako obradný úkon, sled slov alebo činov s pevne stanovenými pravidlami, ktoré vedú k danému cieľu. Je predstavovaný opakovaným a kolektívne zdieľaným dianím v určitom čase a na určitom mieste. Tým že sa opakuje, funguje ako stabilizátor, pomocou ktorého sa upevňuje spoločenstvo, rodina a medziľudské vzťahy. Rituál je považovaný za most k hlbším duševným vrstvám, ktoré nedokážeme riadiť svojim vedomím. Je dôležitým psychologickým prvkom, ktorý napomáha zmierniť alebo prekonať úzkosť človeka v krízovom okamihu. Aj drobné a obyčajné rituály nás nevedomky sprevádzajú deň po dni celým našim životom. Rituál pôvodne označuje to, čo je zhodné s poriadkom. V rituáloch vidíme významný aspekt v živote každého človeka, nielen preto, že prispievajú k usporiadaniu a harmonizácii každodenných činností, ale pomáhajú pri odpútaní od starostí v pracovnom i osobnom živote. V súčasných moderných rituáloch je viditeľné odchýlenie sa od tradičných rituálov, teda od tých, ktoré v sebe niesli viac duchovného prežívania. V rituáloch sa odráža kultúra a náboženstvo a sú prevažne obrazom rodiny, ktorá nám rituál predala. Vďaka vplyvu svojej rodiny dostávame základy pre uskutočňovanie a vytváranie celoživotných rituálov nielen našich, ale i našich potomkov. Rituály sú preto významné vo výchove a vzdelávaní detí a napomáhajú pri socializácii a sociálnej súdržnosti.

Jedným z tradičných rituálov sú aj rodinné stretnutia a oslavy. Odhadzovaním tradícií sa dnes neraz odmietajú rodinné stretnutia. Je však nepochybné, že pre rodinu sú neustále opakované slávnosti dôležité. Dávajú rodine pocit, že jednoducho rodina funguje.

Tradícia je širší pojem ako rituál, je to akýkoľvek spoločenský zvyk, viera prechádzajúca generáciami. Tradícia je tiež súhrn zvykov a zvyklostí alebo aj generačné dedičstvo. Do tradícií môžeme zaradiť umenie, rituály, morálne pravidlá, tiež recepty jedál a podobne. Tradície, obyčaje a rituály teda sprevádzajú ľudí odpradávna.

Rodina ako základný článok spoločnosti je chápaná ako spoločenstvo jedincov, ktoré žije vo vlastnom priestore – domove a kde sú uspokojované potreby, poskytovaná starostlivosť a základné istoty deťom. V rodine trávia a prežijú významné životné a sociálne obdobie všetci jej členovia. V rodine sa formuje jedinec, osvojuje si pravidlá náležitého chovania k ľuďom, názory, hodnoty a postoje s cieľom stať sa plnohodnotným členom širšej spoločnosti.

Pre život človeka sú určite rozhodujúce aj prechodové rituály: pôrod, prechod z detstva do puberty, prechod do dospelosti, sobáš, prechod z dospelosti do staroby a smrť. Pri prechode z jednej etapy života do druhej jedinec väčšinou potrebuje súčinnosť ďalších osôb. Dnešný človek sa často nedokáže začleniť do novej životnej fázy, uvedomiť si nový stav a stotožniť sa s ním. Možno preto sa čoraz väčšie množstvo tridsiatnikov chová ako pubertiak, v 40 ešte žije u rodičov a v 50 má umelý výzor dvadsaťročného. Päťdesiat percent manželstiev sa rozvádza. Niečo tradičné dnešnej spoločnosti chýba.

Načrime preto do našich kultúrnych zvykov, kde môžeme pozorovať krásu a silu tradičných rodinných rituálov.

Už pri svojom narodení človek vstupuje do určitých spoločenských vzťahov a najbližšie spoločenstvo preňho je rodina a širšie rodové zázemie. Krstom sa stáva členom farského spoločenstva, v čase dospievania prechádza do stavu mládenectva a dievoctva, čím sa vyjadruje jeho sociálna zrelosť. Uzavretím manželstva vstupuje do manželského stavu a začleňuje sa do rodinného spoločenstva svojho manželského partnera. Príchodom detí na svet sa stáva rodičom a sobášmi detí sa začleňuje do nových rodinných zväzkov. Smrťou prechádza zo sveta živých do sveta mŕtvych predkov a v ľudovom chápaní jeho vplyv na svet živých pretrváva.

Prechod z jednej fázy do druhej bol v ľudovom ponímaní vždy rizikový a tak sa človek snažil, či už reálne alebo rituálne ovplyvňovať tento proces tak, aby čo najľahšie a bez ujmy prešiel z jedného stavu do druhého. Prechodom do nového stavu získal nový status, ktorý si od neho vyžadoval nové formy správania. Rituály prostredníctvom symbolov jednak oznamovali spoločenstvu novú skutočnosť vo vzťahu k danému jednotlivcovi a naopak, jednotlivcovi umožňovali hlbšie si uvedomiť zmenu foriem správania a tak sa s nimi ľahšie stotožniť.

Narodenie dieťaťa

Podľa tradičných hodnôt rodinného života roľníckeho ľudu bolo rodenie detí jednou zo základných funkcií rodiny a plodnosť žien bola požadovanou a oceňovanou hodnotou.

Príchod človeka na svet prebiehal v domácom prostredí. Úkony vykonávané pri narodení dieťaťa, jeho prijímaní do rodiny a širšieho spoločenstva mali racionálny i poverový základ. V patriarchálnych spoločenstvách sa ako prvé dieťa preferoval chlapec, ktorý mal zabezpečiť nielen pokračovanie rodu a jeho mena, ale do budúcna i prebrať hospodárstvo. Bol vítanou pracovnou silou, ktorú nebolo treba platiť, keďže „grunt držali starí až do svojej smrti". Ženy si v tichosti želali skôr narodenie dievčaťa, ktoré, ako dúfali, im pomôže taktiež v neľahkých v domácich prácach, hlavne keď pribudnú ďalšie deti. V prípade, že sa rodili samé dievčatá, tak sa hovorilo, že rodičia „budú robit enem na truhle", čím sa myslela výbava a veno, ktoré bolo treba nachystať do truhlíc budúcich neviest.

Tehotenstvo ženy bolo od počiatku sledované hlavne ženami z príbuzenstva. Keď bola tehotná žena pekná, hovorili, že bude mať chlapca, keď mala na tvári fľaky, mala porodiť dievča, ktoré jej vraj uberalo z krásy. Tehotná žena sa nesmela chytiť za tvár, keď zbadala niečo škaredé, lebo dieťaťu by na tvári zostal znak. Nesmela sa pozrieť na mŕtveho, iba ak by zomrel niekto blízky. Ak prišla na návštevu, v každom prípade ju mali ponúknuť jedlom, na ktoré mala chuť. Žena však vykonávala všetky domáce práce, aj poľné. Dva, tri týždne pred pôrodom sledovala rodičku babica – pôrodná baba, ktorá patrila do obecného personálu.

Záznam o pôrodnej babe máme už v baťáňovskej vizitácii z roku 1788. Babica mohla pokrstiť dieťa hneď po narodení aj sama, ak pri pôrode zistila, že je slabé a mohlo by do oficiálneho krstu zomrieť. V druhej polovici 19. storočia už babice podliehali okresnému lekárovi a museli prejsť školením. Poslednými babicami, ktoré žijú v pamäti našich obyvateľov boli Mária Langová, Hedviga Cáfalová a Gizela Vlková. Pri pôrode boli okrem babice i staršie ženy z rodiny, muži sa ho nezúčastňovali. Dieťa bolo do jedného roka chránené mnohými príkazmi. Aby stálo rovno, pevne ho uväzovali do polroka do perinky, nesmeli mu do roka strihať nechty a vlasy. Na ruke nosilo uviazanú červenú šnúrku ako ochranu pred urieknutím. Chránili ho pred prílišným chválením aj uhrančivým pohľadom, lebo hrozilo urieknutie – „ušknúci".

Aj ochrane matky sa po pôrode venovala zvýšená pozornosť. Šesť týždňov po pôrode rodička – šestonedieľka „kútňica" ležala s dieťaťom v rohu izby – v kúte, od ostatného priestoru príbytku oddelená tzv. kútnou plachtou, aby k nej a k dieťaťu nemali prístup zlé sily. Bola to široká konopná plachta zavesená na hrabliach alebo vidliach, zdobená na okraji širokým vyšívaným zväčša červeno-bielym ornamentom. Kútnu plachtu venovala rodičke stará mama alebo matka, často sa plachta dedila. Jej používanie vymizlo v druhom desaťročí 20. storočia. Šestonedieľka nesmela vychádzať z domu, stravu, najmä silnú slepačiu polievku nosila rodičke jej krstná matka. Odporúčala sa i zapražená „zasmažená" polievka, aby mohla dieťa čo najdlhšie dojčiť.

Po šiestich týždňoch išla do kostola na úvod – „vádzka". Kňaz ju viedol okolo oltára, pričom sa držala za štólu a v ruke mala zažatú sviecu.

Krst dieťaťa býval obyčajne hneď 2-3 dni po pôrode, aby dieťa nezomrelo nepokrstené. Do kostola ho niesla krstná matka v sprievode babice a niekoľkých žien. Otec dieťaťa, ani budúci krstný otec, ktorý kmotrovstvo preberal po manželke, sa krstu nezúčastňovali. Po príchode z krstu krstná predniesla formulku: „ Odnésli sme vám pohana a donésli kresťana". Hostina „krščenky" bývala v najbližšiu nedeľu a kmotra priniesla sliepku a koláče. Nosenie darov a naturálií ku krstu sa nazývalo „nosit do kúta".

Za krstných rodičov dieťaťa pozývali rodičia osoby, ktoré neboli s nimi v pokrvnom príbuzenstve. Duchovné krstnovstvo malo potom hodnotu pokrvného príbuzenstva. Krstní rodičia „kmotr a kmotrenka" preberali krstom zodpovednosť za výchovu dieťaťa a usmerňovali nielen dieťa, ale i rodičov. Deti a dospelá mládež im pri stretnutí bozkávali ruky, pri návšteve a hostinách im dávali čestné miesto a ponúkali ich ako prvých. Naopak krstní rodičia navštevovali deti a obdarovávali ich na Mikuláša a na Veľkú noc. Malé deti dostávali sladkosti a ovocie a mládež dostávala menšie súčasti oblečenia. Krstní zastávali čestné miesto aj pri dôležitých životných udalostiach krstňaťa. Prvého sv. prijímania sa zúčastňovali ako garanti kresťanskej výchovy, viedli dieťa na birmovku, obdarovali ho vecným darom a vo svojom dome vystrojili birmovnú hostinu. Krstní rodičia chodili s krstňaťom na faru ohlásiť rozhodnutie vstúpiť do manželstva. Pri svadbe riadil odprosovanie od rodičov krstný otec a viedli na sobáši krstňa k oltáru. Krstná matka mala v čase svadby úlohu širokej, ktorá dohliadala na svadobný obrad, sprevádzala nevestu na „ vádzke" pri sobáši i po skončení šestonedelia. Neveste dávala ako svadobný dar zdobené čepce a čepčenie „čepení" prebiehalo v dome krstnej.

/Pokračovanie v budúcom vydaní/

Spracovala Miroslava Kučerová

Naša babka a náš dedko

Vedúca vychovávateľka školskej družiny v spolupráci s pedagógmi 1. stupňa ZŠ pripravili pre žiakov 1. až 4. ročníka besedu a výstavku Naša babka a náš dedko. Počas besedy pani vychovávateľka Tatiana Holásková predviedla názornú ukážku prípravy a pečenia babičkiných sviatočných koláčikov – tvarohových, lekvárových a orechových. Do praktickej časti sa zapojili aj niektorí žiaci a tak spoločne vytvorili pre všetkých chutnú desiatu.

Ukážka prípravy a pečenia koláčov mala aj druhý dôvod a to vyzdvihnutie ďalšieho významného dňa – Dňa mlieka. Použitie mlieka pri príprave cesta, masla pri zhotovení posýpky a tvarohu ako náplne.

Na záver tohto stretnutia žiaci ochutnali čerstvo upečené koláče a pripili si na zdravie s plným pohárom mlieka.

Mesiac úcty k starším

Mesiac október je už zvyčajne spájaný s úctou k starším ľuďom. Začína sa prvým októbrom – Medzinárodným dňom seniorov a v našej obci vrcholí tradične nedeľným popoludním pre dôchodcov , ktoré už dlhé roky pravidelne pripravuje Obec Radošovce pre svojich starších spoluobčanov.

Tentoraz to bolo 25. októbra 2015. Našim seniorom prišiel do kultúrneho domu poďakovať starosta obce Vladimír Kočárik, poslanec OZ Juraj Mikula a poslankyňa NR SR Viera Kučerová.

Po príhovore starostu, v ktorom zaželal prítomným, aby aj jeseň ich života bola plná farieb radosti a zdravia a aby prežívali jedinečné okamihy šťastia so svojimi blízkymi, pre ktorých sú stále milovaní a potrební, nasledovali krátke pozdravy hostí. Ďalej sa so svojim milým programom predstavili deti materskej školy a prvého stupňa základnej školy. Hudobným hosťom slávnostného popoludnia bola spevácka skupina Seniorka zo Senice, ktorá priniesla dobrú náladu a rozospievala celú sálu.

Počas mesiaca október taktiež deti ZŠ Radošovce spolu s pani vychovávateľkou Tatianou Holáskovou navštívili doma najstaršiu občianku našej obce pani Justínu Polákovú z Viesky, ktorá sa narodila v roku 1922.

Miroslava Kučerová

Radošovjané v Chropovje

V sobotu 3. októbra 2015 sa v susednej dedinke Chropov uskutočnil už piaty ročník Dňa erteplí, na ktorom nechýbali ani radošovské gazdinky, pani Mária Kubisová, či pani Margita Balážová so svojimi zemiakovými špecialitami a v kultúrnom programe vystúpila aj folklórna spevácka skupina ,,Radošovjané" pod vedením pána Štefana Flajžíka, ktorému by som sa chcel v mene obce poďakovať, že najmä vďaka nemu už niekoľko rokov obohacujú kultúrne programy v blízkom okolí ale aj na Morave naše ,,pjekné radošovské pjesničky."

Martin Molent

Keď budeme s Bohom, nemusíme sa báť!

Drahí spoluobyvatelia Radošoviec! Keď som bol menší, počul som jedného pána učiteľa, ako nám hovoril: „Rodinu, územie a náboženstvo si má právo každý brániť." Ako každá doba, aj tá dnešná, v ktorej žijeme, má veľa ťažkostí a nebezpečenstiev. Sme postavení čeliť jej. V živote môžeme postrehnúť dve roviny. Individuálnu a spoločenskú. Možno nám je niekedy pochopiteľnejšie, ako sa má správať človek k človekovi. Menej je nám jasné, ako sa má správať jedna skupina ľudí k inej skupine. Inak môže človek reagovať, keď mu niekto ublíži, inak keď ublížil a ubližuje iným, či ubližuje iným skupinám ľudí a celému spoločenstvu. My sa nemôžeme tváriť, že sa nás to netýka. Kľúčom je tu princíp neodsudzovať človeka, ale zlo ktoré koná. Zlo jednoznačne musíme odmietnuť a aj zabrániť, aby neprišlo k jeho vykonaniu. Keď sa naskytne príležitosť, aj vysvetliť človeku, prečo koná zle. Pokiaľ má človek citlivé srdce a aspoň kúsok dobra v duši, je šanca, že sa zmení. Niektorých vodcov v dejinách odsudzujeme, pretože urobili veľa zla. No nemôžeme pripustiť, že ostatní sú nevinní. Veď len títo vodcovia samotní by to nedokázali urobiť. Tým, že všetko zlo pripíšeme týmto vodcom, zhadzujeme zodpovednosť z ostatných. Takže ľudia sa potom nemusia zmeniť a jed ideológie ostáva ďalej. A poznáme aj zlaté pravidlo. Čo nechcete, aby vám robili, nerobte ani vy im. No otočme si to v kladnej verzii. Čo chcete, aby ľudia vám robili, robte aj vy im. A toto je dôležité. Konať dobro. Lebo zlo je nedostatkom dobra, ako je aj tma nedostatkom svetla. Keď som prišiel sem do Radošoviec, oslovila ma usilovnosť ľudí. A to je správne. Veď nie dieťa má rozkazovať rodičom, ale rodičov poslúchať. Rodičia správne viesť deti a byť im vzorom. Drahí spoluobyvatelia Radošoviec, nezabudnime na svoje kresťanské korene, veď keď bude Boh s nami, nemusíme sa ničoho báť.

Marek Budaj, kaplán

IN HONOREM DEI et IN HONOREM VINI

„Na slávu božiu a na slávu vína“ nedávno odriekal známy vinár z našej obce Ing. Viktor Greč pri slávnostnom udeľovaní najvyššieho titulu EQUES DE VINO - Rytier vína, vinárskeho rytierskeho rádu EVIRS, 7.11.2015 na Konzulátfeste v Pezinku. Táto prísažná formulka členov Európskeho vinárskeho rytierskeho stavu zjednocuje podstatné znaky rytiera a vznešené znaky vína, ktoré je podstatnou súčasťou európskej kultúry a identity. EVIRS sa zakladá na tradícii rytierskeho rádu sv. Juraja z roku 1333 s cieľom starať sa o toto spoločné kultúrne dedičstvo a uchovať ho pre budúce generácie.

Cesta pána Greča k tomuto titulu bola dlhá a nie vždy jednoduchá. Rodák z maličkej dedinky Banky, pri Banskej Štiavnici, pracoval ako lesný inžinier. Vo svojich dvadsiatich šiestich rokoch navštívil pracovne našu dedinu. Vtedy ešte netušil, že v Radošovciach už zostane. No keď sa zoznámil s Máriou Morávkovou, bolo rozhodnuté. Oženil sa, založili rodinu a dnes už žije v Radošovciach takmer 50 rokov. V našej obci mu učarovalo vinohradníctvo, ktorému venoval každú chvíľku svojho voľného času.

Tradícia vinohradníctva v Radošovciach bola založená predovšetkým na pôvodných samorodných štepoch a hybridoch s názvami ako Otelo, Sirotek, Bagoš. Keď začínal s pestovaním viniča, starí vinohradníci často nedôverovali jeho inovátorským metódam a s veľkou obľubou ho povzbudzovali slovami: „No co, ideš vinohrad-ničit?“ Prvý vinič si vysadil na „Padzeukoch“, kde už vtedy rástlo zopár viničov. Väčšina z nás si toto miesto ani nepamätá, pretože vtedy, ešte JRD Radošovce, potrebovalo viacej polí a kvôli vidine získania peňazí a vďaka meliorácii celú oblasť zlikvidovalo. (Pozn. Miesto nad benzínkou smerom na Dubovce). Viktora Greča to však od pestovania viniča neodradilo a v roku 1972 si s manželkou kúpili pole vo vinohradoch. Bolo nutné zrekultivovať pozemok, až potom mohol nasadiť prvý vinič, ktorý tam pestuje dodnes. Ako prvý sa zasadil o výsadbu šľachtených odrôd Sauvignon, Chardonnay, André.

Málokto vie, že rovnaký osud aký stretol vtedajšie „Padzeuky“, hrozil i našim vinohradom. Pre predsedu JRD bola veľmi lákavá finančná suma, ktorú by získal vďaka meliorácii. Napokon sa však miestnym záhradkárom, ktorých bol Viktor Greč predsedom, podarilo presvedčiť kompetentných, aby vinohrady zachovali. Veľká vďaka preto patrí i starým záhradkárom zo Slovenského zväzu záhradkárov ako Jozef Rajčák, Felix Rajčák, Ján Hojsík, Jozef Žiška, Ján Vávra, Emil Kudláč a ďalším, ktorí sa na záchrane vinohradov podieľali.

Dnes patrí pán Greč medzi uznávaných vinárov a degustátorov nielen v Radošovciach, ale i na celom Slovensku a reprezentuje Slovensko svojimi vínami i na vinárskych podujatiach v susednom Rakúsku. V našej obci sa spolu so SZ záhradkárov zaslúžil o organizovanie Veľkonočnej výstavy vín, ktorá má už vyše 40 ročnú tradíciu a láka do Radošoviec každoročne okolo 1300 návštevníkov. Prezentujú sa na nej domáci a regionálni vinári a je možné ochutnať okolo 700 vzoriek.

Rozvoj a propagácia vinohradníctva priniesla **Viktorovi Grečovi** nemalé úspechy a jeho meno je spojené iba s kvalitným vínom. Práve za tieto celoživotné zásluhy mu bol udelený spomínaný najvyšší titul **RYTIER VÍNA**, ktorý mu právom patrí.

Srdečne blahoželáme a ďakujeme za inšpiráciu, myšlienky a vedomosti, ktoré odovzdávate ďalším generáciám vinohradníkov a vinárov.

Vinohradnícky spolok Radošovce

Pozn. Viac informácií o rytierskom ráde EVIRS a Vinohradníckom spolku Radošovce sa dozviete na stránkach: www.vinspol.sk a www.evirs.sk

Mauí chuapec z Radošovec podruhé

Nedělní odpoledne 27. 9. 2015 bylo v Radošovcích ve znamení velké slavnosti. V místním kulturním domě měla svou premiéru druhá část filmu Mauí chuapec z Radošovec. Jedná se o filmovou verzi románu F. Háje Školák Kája Mařík. První filmovou verzi Káji Maříka vůbec. Tento mimořádný počin zrealizovalo radošovecké společenství dětí a mládeže při místním římskokatolickém farním úřadě, Rodzina veseuá.

Ačkoli román Školák Kája Mařík nikdy nezmizel z knihoven a i po takřka 90 letech má stále své čtenáře, nikdy se nikdo nepokusil převést ho na filmové plátno. Existuje pouze několik rozhlasových dramatizací (profesionálních i amatérských). A v Mníšku pod Brdy byla v roce 1932 uvedena divadelní hra Kája Mařík v pohádce, autorkou které byla přímo Marie Wagnerová-Černá (alias F. Háj). Tato divadelní hra byla hrána místními ochotníky, ostatně přímo na jejich prosbu ji M. Wagnerová-Černá napsala. A pokud jste četli Káju, víte, že i on sám dostal od autorky do vínku dramatický a komický talent a výborně se osvědčil jako čaroděj Čumpryhnátek v představení, které nacvičovala lážovská škola. Kapitoly o tomto divadelním představení na konci II. dílu románu jsou jedny z těch, u kterých cítíte autorčin osobní prožitek v každé větě. Marie Wagnerová-Černá se s velkou láskou a s velkým nadšením účastnila mníšeckého kulturního života, mimo jiné vedla kostelní pěvecký sbor, byla členskou místních divadelních souborů, pořádala hudební akademie…

Když známe tento vztah autorky Káji Maříka k ochotnické kulturní činnosti, musí nás nutně napadnout, jakou radost by měla z toho, že to je právě skupina nadšenců, amatérů, kteří se rozhodli zfilmovat Káju. Překonali všechny překážky, věnovali obrovské množství svého času a své energie, dokázali zapojit do projektu desítky, ba stovky lidí a dotáhnout tento neuvěřitelně rozsáhlý počin do konce.

Poslední zářijovou neděli se všichni sešli v kulturním domě v Radošovcích, aby divákům představili 2. DVD. Na premiéře byla přítomna řada členů a sympatizantů Rodziny veseuej, hosty byly spřátelení kněží i členové místního zastupitelstva Radošovců i Mníšku pod Brdy (rodiště Marie Wagnerové-Černé) a spousta dalších. Premiéru moderovala Anna Božková z křesťanského rádia Lumen. Sekundovali jí Marek Vávra a Veronika Štepanayová, ve filmu představitelé pana knížete a paní kněžny, ve svých filmových kostýmech. V přestávkách mezi jednotlivými částmi filmu (který je ve skutečnosti koncipován spíše jako seriál) moderátoři vyzpovídali tvůrce i některé herce účinkující v seriálu. Potlesku se dočkaly maminky hlavních představitelů Káji a Zdeni, které se s nimi obětavě učily jejich náročné a dlouhé role. Během večera se losovaly krásné ceny z tomboly (všechny souvisely s promítaným filmem).

Druhé DVD obsahuje pět příběhů (Pan loupežník, Kníže pán, Děti na zámku, Na sbírce s milosrdným bratrem, Jak Kája „vykuřoval“), které jsou obsaženy v I. a III. knize románu Školák Kája Mařík.

Nevím, nakolik je scénáristka a režisérka Silvie Kudláčová seznámena s komplikovaným a těžkým životním příběhem Marie Wagnerové-Černé, která ačkoli v Mníšku pod Brdy (literárním Lážově) nebyla přijímána zdaleka jen kladně (dodnes není), tak svoje rodné městečko velmi milovala a s láskou nám je vykreslila jak v Kájovi Maříkovi, tak v Řídících Marince. S oblibou používala místní reálie (oba romány jsou jimi doslova prošpikovaná) a také místní názvy a příjmení. Proč o tom píšu? Ráda bych poukázala na další paralelu mezi Kájou Maříkem a Mauím chuapcem z Radošovec. Jak už víme z prvního DVD, Silvie Kudláčová celý projekt „přesadila“ do svého kraje. Na tomto druhém DVD dokonce použila pro některé hrdiny místní radošovecká příjmení, hlavně je uslyšíte v příběhu o sbírce na nemocnici milosrdných bratří. Tato drobnost mě moc potěšila a myslím, že by potěšila i autorku Káji. Na první pohled se to může jevit jako odklon od původního textu (stejně jako samotné přesazení románu z Lážova do Radošovec), je to ale právě naopak, autoři filmu se tím maximálně přiblížili (ať už vědomě nebo nevědomě) paní spisovatelce.

Příští rok budeme slavit 90. výročí od prvního vydání Káji Maříka (první díl vyšel poprvé v roce 1926), už se moc těším, že je oslavíme na premiéře závěrečného dílu projektu Mauí chuapec z Radošovec. Přeji tvůrcům filmu mnoho zdaru v jejich práci na třetím DVD i ve všem dobrém, co v Radošovcích dělají.

Helena Tesařová, Brno

Autorka je redaktorkou webu skolakkajamarik.cz

Fašiangový hasičský ples

Dovoľujeme si vás pozvať na jubilejný 90. Hasičský ples, ktorý sa bude konať tradične na fašiang a to dňa **6. 2. 2016**. Začiatok o 20.°°hod. Do tanca bude hrať známa dychová hudba **Mistříňanka**. Cena vstupenky je **15 €**, v cene je občerstvenie a večera.

Predpredaj vstupeniek : Katarína Vrablecová, Radošovce č. 25. Tel.: 0917/584 743.

Slávnostné odovzdávanie protipovodňovej techniky

Minister vnútra SR Robert Kaliňák vo štvrtok 1. októbra 2015 na futbalovom ihrisku TJ Chvojničan Radošovce odovzdal dobrovoľným hasičom zo senického a skalického okresu 19 prívesov s protipovodňovými balíkmi. Jeden z protipovodňových vozíkov sa ušiel aj Dobrovoľnému hasičskému zboru Vieska.

Protipovodňový balík prvej pomoci určený pre obce obsahuje kalové čerpadlo, generátor elektrickej energie, prenosné osvetlenie, povodňové bariéry, elektrické kalové čerpadlo, plávajúce čerpadlo a set náradia. Všetky veci sú naložené v prívesnom vozíku. Kľúče od protipovodňového vozíka si z rúk ministra vnútra

Roberta Kaliňáka a generálneho sekretára Dobrovoľnej požiarnej ochrany SR Vendelína Horvátha prevzali starosta obce Vladimír Kočárik a veliteľ Dobrovoľného hasičského zboru v časti Vieska Bohuslav Remenec.

Tento protipovodňový vozík uľahčí samospráve zvládanie mimoriadnych udalostí, umožní rýchlo reagovať na krízovú situáciu a prispeje k efektívnejšiemu a rýchlejšiemu výkonu záchranných prác počas povodne ako aj po povodni.

V minulosti obec Radošovce postihli viac krát povodne a dobrovoľní hasiči zasahovali pri prívalových vlnách. Cieľom aktívnych opatrení je podpora účinnej ochrany života a zdravia občanov, ich majetku, infraštruktúry a životného prostredia počas záplav.

Miroslava Kučerová

Projekt Združenia obcí Viesky

Združenie obcí VIESKY so sídlom v Radošovciach plánuje odkanalizovať desať obcí v okrese Skalica. Predpokladaná cena za vybudovanie kanalizácie a spoločnej čistiarne odpadových vôd predstavuje sumu 28,91 miliónov eur bez DPH.

Vyhlásená je verejná súťaž a projekt je plánovaný v obciach Radošovce , Lopašov, Oreské, Chropov, Koválovec, Dubovce, Popudinské Močidľany, Trnovec, Prietržka a Vrádište.

Výstavba kanalizácie je plánovaná na tri roky a financovaná by mala byť aj z peňazí EÚ v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia 2014 – 2020. Uchádzači môžu predkladať ponuky do 14. decembra.

Týchto desať obcí má spolu približne 6 200 obyvateľov, najviac Radošovce 1 800. Verejné obstarávanie pre združenie organizuje spoločnosť EkoAuris, s.r.o. Prešov.

Združenie obcí VIESKY vzniklo v roku 2003, ako nástupca predchádzajúceho združenia založeného ešte v roku 1998 takisto pôvodne za účelom dostupnejšieho uchádzania o finančné prostriedky z verejných zdrojov. Združenie založilo najskôr šesť obcí, neskôr ďalších päť, kde okrem spomínaných je dnes už aj obec Kátov.

Cieľom združenia je zabezpečenie vybudovania kanalizácie a spoločnej ČOV a tiež rozvoj obcí v rôznych oblastiach a rovnako aj kompletný rozvoj regiónu.

Dobrovoľný hasičský zbor vás pozýva na Predvianočné inšpirácie

12. decembra 2015 v KD Radošovce.
Začiatok o 14.00 hod.

Vstupné pre návštevníkov je dobrovoľné. Pozývame všetkých, ktorí by chceli vystaviť a ukázať výsledky svojej zručnosti, kulinárske výrobky, vianočné medovníky, výšivky, ozdobné predmety na vianočný stromček, adventné vence, výrobky z vosku, prútia a iné remeselné výrobky, ktoré je škoda mať vystavené len doma a ktorými sa môžu potešiť a inšpirovať ostatní návštevníci.

Pre návštevníkov a vystavovateľov bude v bufete k dispozícii veľký výber občerstvenia, výborná predvianočná kapustnica, varené vínko, voňavý a chutný punč a veľa iných dobrôt.

Kultúrny program obohatí vystúpenie domácich umelcov a žiakov ZŠ so svojím pekným programom, vrátane vyzdobovania vianočného stromčeka.

Tešíme sa na vašu účasť a veríme, že v tomto predvianočnom zhone si nájdete čas na príjemné posedenie so známymi a s priateľmi .

Príďte sa vianočne naladiť

Informácia pre vystavovateľov

1. Poplatok za rezerváciu stola je dobrovoľný.
2. Predaj cukrárskych a pekárskych výrobkov a iných „poživatín“ môže byť spojený s degustáciou výrobkov, nemôže však byť vykonávaný formou „bufetu“ t.j. na priamu konzumáciu na výstave. Predávať výrobky možno len balené.
3. Výber stola – miesta k predaju, alebo k výstave v KD je možné si rezervovať v piatok t. j. 11. 12. 2014 od 16.30 hod. alebo v sobotu 12. 12. 205 od 12.00 hod.

(kto skôr príde, ten skôr melie ☺)

Ing. Jozef Stúpal veliteľ DHZ Radošovce

Čili papričky chutia aj nám

Už po druhý rok v prvú októbrovú sobotu sa domáci priaznivci a pestovatelia čili papričiek zišli na 2. ročníku „Čili párty“ v reštaurácii Grácia. Prítomní mali možnosť nielen si pozrieť vypestované papričky v kvetináči, ale mohli ich ochutnať s pizzou, alebo hriankou a tiež v rôznych výrobkoch, ako nátierky a pasty.

Z plejády chutí bolo možné si vybrať od tých jemných pálivých (pre slabšie povahy ☺) cez pikantné, až ostré a super pálivé, ktoré boli len pre silné nátury, ako sa hovorí pre tých, ktorí majú „plechové huby“. Z vystavených druhov papričiek stojí za zmienku spomenúť zopár odrôd , ktoré tam boli k videniu, ale aj k ochutnaniu: Bhut Jolokia , Chilli - Aji , Chilli - Bolívijská dúha , Chilli - Jagenské korenie a iné. Veríme, že na ďalšie ročníky Čili párty sa podarí domácim pestovateľom vyprodukovať ďalšie nové odrody a pripraviť tak chutné nátierky a výrobky.

Za „Čili párty klub“ Jozef S.

Oznam poľovného združenia

Poľovnícke združenie Radošovce má prenajaté právo poľovníctva na katastrálnom území obce Radošovce a na lesných pozemkoch, ktoré z väčšej časti patria občanom obce Radošovce. Celková výmera poľovného revíru je 1373 ha.

V tomto roku obnovujeme zmluvu a radi by sme udržali poľovný revír pod správou občanov našej obce i do budúcnosti. Či sa nám to podarí, alebo nie, prípadne o príčinách nezdaru vás budeme informovať v ďalších vydaniach RadVesu.

Teraz nám držte palce a prípadne i pomôžte zachovať poľovný revír v Radošovciach.

Výbor PZ Radošovce

Šťastné a veselé ...

Únia žien Radošovce začala v januári svoje tohtoročné aktivity krojovým plesom a organizovanie jeho druhého ročníka sme prenechali pre rok 2016 novovzniknutému združeniu žien. A tak sme sa postupne zamerali svoju činnosť na iné v pláne navrhnuté akcie. V prvom polroku to bola pomoc pri uskutočňovaní obecnej akcie - fašiangová zabíjačka, ďalej usporiadanie púte k svätému Antonínkovi na Moravu. Po vymaľovaní miestnosti kuchynského riadu v KD sme urobili i jeho obnovu a očistu.

Druhý polrok sa niesol v znamení príprav septembrových hodov a ich programu. Naša únia prispela svojou pomocou pri zdobení a opletaní kosákov a vidielok ku kosám. Niektoré naše členky počas samotného programu boli oblečené v krojoch a ponúkali hodové koláčiky od gazdinej dožiniek.

V októbri sme niekoľkými brigádami odpratávali opadané lístie zo stromov v okolí farského kostola a tiež sme pomáhali pri čistení kostolnej fasády znečistenej holubmi.

Tak ako každý rok i v tomto roku sa zapájame do akcie Suadká ňedzela na Záhorí, usporadúvanej v Gbeloch. Koná sa 29. novembra 2015. V decembri budeme spoluúčastníkmi na Vianočných inšpiráciách organizovaných Hasičským zborom Radošovce. Tohto roku to bude v sobotu 12. decembra . Na obidvoch spomínaných akciách predkladáme na ochutnávku a na predaj našimi ženami zhotovené cukrárenské výrobky, ktoré môžu poslúžiť návštevníkom i ako dobrá inšpirácia k očakávaným vianočným sviatkom.

A preto teda: šťastné a veselé...

Za úniu žien Felicita Poláková

Bežci opäť na Košickom maratóne

Štyria veteráni z Radošoviec sa zúčastnili 4.októbra 2015 už 92. ročníka MMM v Košiciach a tým ukázali, že aj v pokročilejšom veku sa dá športovať a robiť niečo pre zdravie a zábavu a samozrejme aj pre reprezentáciu našej obce.

Vynikajúci výkon podal opäť Jozef Chrenka a potvrdil znovu, že stále s ním treba počítať aj na celoslovenskej úrovni. Ale nestratili sa ani ostatní Radošovčania a urobili svojmu regiónu dobré meno. Na štart najstaršieho maratónu v Európe a druhého na svete sa postavilo v mužských kategóriách 1200 vytrvalcov. Na trati dlhej 42,195 km štartovali všetci naši bežci v kategórii od 50 do 59 rokov a v nej bežalo celkovo 164 odvážlivcov. A veruže si všetci počínali dobre a niektorí aj nadštandardne.

Pozoruhodný úspech získal v silnej konkurencii hlavne Jozef Chrenka v drese AŠK Grafobal Skalica.

V majstrovstvách Slovenska vo svojej kategórii dobehol na 5. mieste a celkovo na 31. mieste. V družstvách so svojím tímom dokonca na 4. mieste na Slovensku.

Týmto podujatím naši veteráni dávajú podnet možno aj mládeži a ženám, ktorý v našej obci nevedia nájsť odhodlanie pre túto aktivitu. Dúfame, že ich to „nabudí" a odhodlajú sa pre túto športovú aktivitu a reprezentáciu Radošoviec.

Výsledky našich maratóncov:

Chrenka Jozef - čas: 3:15:30, celkové umiestnenie 167., v kat. 15., MS – družs. 4., v kat. 5., celkovo 31.
Mikula Miroslav - čas: 3:31:30, celkové umiest. 322., v kat. 31.
Baumgartner Edo - čas: 3:58:57, celkové umiest. 690., v kat. 88.
Pavlík Ján - čas: 4:34:47, celkové umiest. 1012., v kat. 131., MS – v kat. 18., celkovo 94.

za bežecký klub Edo Baumgartner

Turnaj dvoch okresov vo vybíjanej

Aj tento rok privítala SOŠ J. Čabelku Holíč dievčatá 8. a 9. ročníkov škôl okresov Skalica a Senica na turnaji vo vybíjanej. Náš súťažný tím tvorilo 8 dievčat + 2 náhradníčky v zložení: Natália Bilovská, Kristína Vávrová, Alexandra Drúžková, Kamila Machová, Henrieta Šišoláková, Hana Flajžíková, Melánia Kučerová, Tereza Rajčáková, Gréta Lukovičová, Aneta Tokošová.

Do súťaže sa zapojilo 9 družstiev: ZŠ Komenského Senica, ZŠ Jablonica, ZŠ Školská Holíč, ZŠ Kopčany, ZŠ Radošovce, ZŠ Borský Mikuláš, ZŠ Šaštín-Stráže, ZŠ Unín, ZŠ Brodské. Žiačky boli rozdelené do 2 skupín. V skupine sa hralo herným systémom každý s každým. Nakoniec vo finále naše dievčatá zdolali ZŠ Šaštín-Stráže, a tak získali 1. miesto. Domov si priniesli diplom, pohár a radosť z výhry. Trénerkou žiačok je pani učiteľka Agnesa Kučerová.

Ďakujem sused

Dnešnú spoločnosť charakterizuje veľká miera sklamania, depresie a beznádeje. Nezamestnanosť, spoločenské a ekonomické problémy umocňujú i médiá, ktoré nám predkladajú kauzy, nehody a nešťastia. Dôsledkom je akútny nedostatok pozitívnych tém a príkladov a nárast všeobecného pesimizmu.

Dve mladé dievčatá z Bratislavy sa rozhodli v roku 2014 ísť cestou dobrej nálady a optimizmu. Vymysleli a skonštruovali malú búdku, naplnili ju knihami, postavili na stračiu nôžku a umiestnili do parku. A tak vznikla prvá susedská knižnica v prírode, ktorá neposiela upomienky, len treba dodržať jedno pravidlo: „Požičaj, vráť, alebo vymeň."

Po ich vzore začali v mnohých slovenských mestách a obciach vyrastať ďalšie knižné búdky. Susedské knižnice spájajú ľudí z okolia a šíria radosť, nielen z čítania. Môžu byť miestom stretnutí a spontánnych rozhovorov. U nás v Radošovciach jedna taká pekne vkusne farebná stojí na námestí . Autorom a realizátorom myšlienky je pán učiteľ na dôchodku Bohumil Holúbek, za čo mu patrí naše poďakovanie.

Ak máte teda doma knihy, ktoré nečítate, prineste ich do knižnej búdky, určite niekoho potešia. Dajte šancu starým alebo nečítaným knihám.

Ľudovít Štúr

V tomto roku 28. októbra sme si pripomenuli 200. výročie narodenia Ľudovíta Štúra, slovenského politika, filozofa, historika, jazykovedca, spisovateľa, básnika, publicistu, redaktora a pedagóga.

Bol to najvýznamnejší predstaviteľ slovenského národného života a vedúca osobnosť slovenského národného obrodenia v polovici 19. storočia, kodifikátor slovenského spisovného jazyka, jeden z vedúcich účastníkov Slovenského povstania v rokoch 1848 – 1849 a poslanec uhorského snemu.

Za zmienku a našu pozornosť stojí, že v júli 1849 Radošovce navštívil Ľudovít Štúr spolu s Jozefom Miloslavom Hurbanom a ľuďom vysvetľovali politickú situáciu a skutočný stav vecí, pretože obyvateľstvo

V tomto roku sa dožila okrúhleho životného jubilea pani **Valéria Kudláčová**, ktorá pracovala na Obecnom úrade v Radošovciach ako účtovníčka a ekonómka od roku 1983 do roku 2013. Dnes, keď prežíva zaslúžený odpočinok na dôchodku, jej želáme veľa zdravia, duševnú pohodu a ďakujeme jej za roky prežité prácou pre našu obec.

Vydáva Obec Radošovce č. 188, 908 63, IČO 309 907, vychádza štvrťročne, reg. na MK SR : EV 4522/12, tlač: Reco Senica.
Zodpovedná redaktorka Miroslava Kučerová, ISSN 1338-8657